

kompetencen til at træffe administrative afgørelser inden for et bestemt område tilkommer vedkommende minister, og at ministeren har det endelige ansvar for de administrative dispositioner, der træffes inden for det pågældende område. I den forbindelse henvises til de særlige regler i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres retlige ansvar. Det særlige regeringsudvalgs kontrolvirksomhed bygger da også på en klar forudsætning om, at det retlige og politiske ansvar for forsvarets og politiets efterretningstjenester påhviler henholdsvis forsvarsministeren og justitsministeren. Dette forhold og den særlige karakter af efterretningstjenesternes virksomhed nødvendiggør iøvrigt, at cheferne for efterretningstjenesterne med hensyn til tjenesternes virksomhed refererer direkte til henholdsvis forsvarsministeren og justitsministeren.

De nævnte principielle hensyn stiller sig imidlertid ikke hindrende i vejen for at gennemføre en særlig ordning på et bestemt område, hvis det efter en samlet vurdering må anses for hensigtsmæssigt.

En ordning med et særligt udvalg må imidlertid efter regeringens opfattelse i givet fald have en sådan udformning, at ansvaret for efterretningstjenesternes virksomhed både retligt og politisk som hidtil påhviler regeringen.

Spørgsmålet om udformningen af særlige kontrolordninger i relation til efterretningstjenesterne har også været gjort til genstand for overvejelser i andre lande. De ordninger, som er indført i visse andre lande, er imidlertid – f.eks. med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt kontrollen udelukkende er af efterfølgende karakter – meget forskellige. Dette forhold har naturligvis sammenhæng med forskelligheder med hensyn til efterretningstjenesternes struktur og den samlede organisation m.v., som efterretningstjenesterne indgår i i de enkelte lande. Der synes også at være en forskel med hensyn til de etablerede ordninger for så vidt angår militærrets varslingsvirksomhed og andre former for efterretningsvirksomhed. Justitsministeriet er ikke i besiddelse af fuldstændige oplysninger om indretningen i de andre lande og med hensyn til, hvorledes disse ordninger fungerer i praksis. Efter regeringens opfattelse må en særlig ordning med indeende i efterretningstjenesternes virksomhed her i landet ligeledes udformes under hensyntagen til den politimæssige struktur m.v. og politiske tradition, som er gældende i Danmark.

Det er regeringens vurdering, at den nuværende kontrolordning i relation til efterretningstjenesterne har fungeret tilfredsstillende. Regeringen er imidlertid indstillet på at medvirke til, at der sker en forøgelse af den politiske indsigt i efterretningstjenesternes virksomhed under forudsætning af, at ansvaret for

tjenesterne som hidtil udelukkende påhviler regeringen, og at de særlige hensyn, som gør sig gældende på efterretningsområdet – bl.a. med hensyn til at sikre diskretion vedrørende efterretningstjenesternes oplysninger og baggrunden for disse – kan tilgodeses.

Regeringen stiller på denne baggrund forslag om etablering af et særligt udvalg bestående af 5 folketingsmedlemmer, der udpeges af de partier, som har sæde i Folketingets præsidium, med den opgave at følge efterretningstjenesternes virksomhed. Herved gives der medlemmer af typisk de større politiske partier adgang til at få indseende med efterretningstjenesternes virksomhed.

Udvalgets virksomhed vil efter forslaget skulle udøves i forbindelse med, at udvalget af regeringen holdes underrettet om indholdet af de retningslinier, der af regeringen er fastsat for tjenesternes virksomhed. Endvidere holder regeringen udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter eller vedrørende udenrigspolitiske spørgsmål, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed. Denne orientering sker under hensyntagen til de særlige forhold, som gør sig gældende for efterretningsvirksomhed. Ved udformningen af ordningen er der således lagt vægt på, at såvel regeringens afgivelse af oplysninger som udvalgets behandling af disse sker under behørig hensyntagen til de særlige sikkerheds- og varslingsmæssige forhold, der gælder i relation til efterretningstjenesterne.

Efter regeringens opfattelse vil det være naturligt, at regeringen periodevis, f.eks. én gang om året, giver udvalget en samlet redegørelse for de forhold og vilkår, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed.

Regeringen har iøvrigt forudsat, at der ikke sker ændringer med hensyn til den bevillingsmæssige kontrol med efterretningstjenesternes virksomhed. Det forhold, at den bevillingsmæssige kontrol med efterretningstjenesternes virksomhed således vil falde uden for udvalgets opgaver, vil imidlertid ikke være til hinder for, at udvalget i forbindelse med indhentning af oplysninger hos regeringen også kan blive gjort bekendt med generelle bevillingsmæssige aspekter i relation til efterretningstjenesterne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Efter lovforslagets § 1, stk. 3, kan hvert medlem af det foreslåede særlige udvalg kræve udvalget indkaldt til møde, og drøftelse i udvalget kan endvidere finde sted efter ønske fra regeringen.